

EMNEPLAN – del 1 (Registreringer i FS)

EMNEPLAN – del 1: KFKSPES (2024-2026).
Spesialpedagogikk med fokus på læring, utvikling, psykisk helse og livsmestring.

*** Emnenavn (bokmål)**

Spesialpedagogikk med fokus på læring, utvikling, psykisk helse og livsmestring

*** Emnekode (FS)**

KFKSPES

*** Emnenivå**

Masternivå

*** Emnets omfang og organisering**

- Studiepoeng: 30 stp. (7,5stp + 7,5stp + 7,5stp +7,5 stp.)
- Høst 2024, vår 2025, høst 2025, vår 2026 (går over fire semester)
- Undervisningsspråk: norsk
- Organisering av emnet: campussamling (Ringerike) og nett (zoom)

EMNEPLAN – del 2: KFKSPES (2024-2026). Spesialpedagogikk med fokus på læring, utvikling og psykisk helse.

* Faglig innhold i emnet

Innholdet i KFKSPES 30 studiepoeng bygger på nasjonal og internasjonal forskning, teori og litteratur. Forskningsbasert kunnskap vil være sentralt og bli trukket inn for å fremme nytenkning, refleksjon og kritisk tenkning. Dette for å styrke studentens spesialpedagogisk kompetanse.

Overordnet perspektiv i studiet vil være mangfold, inkludering og et relasjonelt perspektiv på læring. Barn og unges deltagelse, utvikling og læring vil være sentralt.

Spesialpedagogisk tematikk innenfor studiet vil, med utgangspunkt i de overordnede perspektivene, utgjøre et utvalg høyfrekvente utfordringsområder med fokus på aktuelle mestringsmuligheter. Temaene er delt i to hovedgrupper:

- Spesialpedagogikk med fordypning i utvikling, læring og utfordringer: Språk-, lese/skrive- og matematikkvansker, læringsteori og vitenskapsteori/metode.
- Spesialpedagogikk med fordypning i psykisk helse og livsmestring: Innagerende/utagerende atferd, tilknytning, utfordringer med konsentrasjons (ADHD), autismspekterforstyrrelse, relasjonskompetanse.

Det er i tillegg tilrettelagt for individuell tilpasning gjennom fordypning i selvvalgte temaer (1/3 pensum er valgfritt). Dette skal knyttes til FOU arbeidet.

Forkunnskapskrav

Spesialpedagogikk KFKSPES tilbys til studenter/pedagoger ute i praksisfeltet, som har 3-årig grunnutdanning (bachelornivå) og studiet ligger på masternivå.

* Læringsutbytte

Studiet retter seg mot pedagoger som ønsker en bred innføring i emnet spesialpedagogikk. I tillegg blir det lagt til rette for fordypning i områder studenten ønsker kompetanseheving i gjennom fordypning i fagkrav og selvvalgt litteratur. Selvvalgt litteratur utgjør 1/3 av pensum og gir mulighet for individuell tilpasning og skreddersøm.

Målet for studiet er at studenten skal utvikle spesialpedagogisk kompetanse, med særlig vekt mangfold og inkludering. Det relasjonelle perspektivet er sentralt i dette studiet. Emnet er teoretisk og praktisk rettet mot det spesialpedagogiske arbeidsfeltet. Dette innebærer at studiet

spesialpedagogikk skal bidra til at studenten kan tilrettelegge for barn og unge med ulike læreforutsetninger gjennom fokus på relasjon, mestring og deltagelse. Samarbeid mellom ulike faggrupper rundt barnet vil bli sentralt.

Studenter som fullfører dette studiet i spesialpedagogikk utvikler kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse slik det omtales i emnebeskrivelsene.

Kunnskaper

Studenten:

- Har inngående kunnskap om mangfold, inkludering og relasjonelt perspektiv på læring og utvikling.
- Har inngående kunnskap om ulike læreforutsetninger/vansker med fokus på aktuelle mestringsmuligheter, og se dette i sammenheng med læringsmiljøets betydning.
- Har inngående kunnskap om ulike utfordringer knyttet til psykisk helse og livsmestring med fokus på aktuelle mestringsmuligheter hos barn og unge.
- Kjenner til FOU arbeid innenfor det spesialpedagogiske fagfeltet

Ferdigheter

Studenten:

- Kan benytte og ha inngående forståelse av aktuelt lovverk og sentrale føringer for spesialpedagogisk arbeid og individuelle rettigheter, for økt inkludering og mangfold.
- Kan gjennom kritisk tenkning benytte kunnskap om læring, utvikling og fagvansker for å reflektere over, drøfte og skissere differensiert tilrettelegging for barn og unge med ulike læreforutsetninger
- Kan kritisk vurdere hva som fremmer god psykisk helse og livsmestring, et godt læringsmiljø, for å forebygge, redusere og moderere utfordringer og barrierer for barn og unge med særlige behov.
- Kan benytte avanserte metoder for spesialpedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid.

Generell kompetanse

Studenten:

- Skal kunne analysere opplæringstilbud og involvere barn og unge med ulike utfordringer, som aktører i felleskapet, for å skape mangfold, inkludering og godt læringsmiljø.

- Skal kunne utføre avansert kartleggingsarbeid, kritisk reflekter over funn og vurdere/drøfte hensiktsmessige tiltak for et uvalgt høgfrequente utfordringer hos barn med særlige behov.
- Skal kunne kritisk drøfte og vurdere hensiktsmessig forebygging og tiltak for å fremme psykisk helse og livsmestring i et individ og systemperspektiv.
- Skal kunne synliggjøre kritisk tenkning og mulighetsfokus i fagtekster og refleksjoner, og presentere ny forskning rettet mot barn og unge med særlige behov.

* Læringsaktiviteter

Samlingsbasert organisering:

Arbeids- og læringsformene i studiet bygger på et læringssyn som innebærer selvstudium og aktiv studentdeltagelse på forelesninger / seminar, diskusjoner / refleksjoner og gruppearbeid. All samlingsbasert undervisning på campus, undervisning på zoom og arbeidskrav er obligatorisk. Canvas vil bli brukt som kommunikasjonsverktøy i læringsprosessen.

Studiet legger opp til undervisning, veiledning og gruppearbeid på campus Ringerike og nett/zoom.

Vårsemesteret 2026 avsluttes med en forskningskonferanse hvor deltagerne legger frem sine FOU-prosjekt for sine kollegaer, ledelse, PPT og evt. andre som blir inviterte.

Praksis

Det er ikke lagt opp til praksis knyttet til dette emnet.

* Arbeidskrav

Studenten skal levere to skriftlige arbeidskrav.

Studenten skal gjennomføre to skriftlige arbeidskrav (begge høst); et individuelt og et i gruppe. Veiledning på gruppeoppgaven er obligatorisk. Arbeidskravene vurderes til bestått/ikke bestått og må være godkjent før eksamen kan gjennomføres.

På vårsemesteret skal studenten gjennomføre et individuelt FOU arbeid (Forsknings- og utviklingsarbeid) hvor studentene innhenter data/empiri fra praksisfeltet, og lager en forskningsskisse til FOU arbeidet/eksamen. Veiledning er obligatorisk.

* Obligatorisk aktivitet og krav til tilstedeværelse

All samlingsbasert undervisning på campus, undervisning på zoom og arbeidskrav er obligatorisk. Regelen om 80 % fremmøte på undervisning gjelder dette emnet. Kravet til tilstedeværelse må være godkjent før studenten kan fremstille seg til eksamen. Det tas forbehold om mindre justeringer i planen.

Utgifter i emnet

Betales av arbeidsgiver.

* Vurderingsformer

Semester 1+2: Studentene vurderes på grunnlag av en skriftlig hjemmeeksamen med gradert karakter (A-F), som teller 50% av slutt karakter.

Semester 3+4: Studenten gjennomfører en FOU-oppgave med data fra praksisfeltet og blir vurdert med gradert karakter (A-F), som teller 50% av slutt karakter.

* Hjelpemidler til eksamen

På skriftlig hjemmeeksamen (høst) og FOU oppgaven (vår) er alle hjelpemidler tillat.

Annet

* Litteratur.

Spesialpedagogikk med fokus på læring, utvikling, psykisk helse og livsmestring (KFKSPES) Ringerike 2024-2026

[Til pensumlisten](#)

Obligatorisk litteratur

[Til seksjonen](#)

1. *Autismeplakaten*. Oslo Universitetsykehus <https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/regional-kompetansetjeneste-for-autisme-adhd-tourettes-syndrom-og-narkolepsi-helse-sor-ost/Documents/Autismeplakaten.pdf>

[Til referansen](#)

2. Akselsdotter M. *Matematikkvansker : teori og tiltak*. (Nygaard S, Falck-Pedersen T, Falch T, Kongstein C, red.). Pedlex; 2018.

[Til referansen](#)

3. Amundsen ML. Når skolen blir motstander. *Psykologi i kommunen*. 2017;(2). <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/nar-skolen-blir-motstander/>

[Til referansen](#)

4. Befring E, Næss KAB, Tangen R, red. *Spesialpedagogikk*. 6. utgave. Cappelen Damm akademisk; 2019.

[Til referansen](#)

5. Berg R., Nguyen L. Tiltak for barn og unge med atferdsvansker eller som har begått kriminelle handlinger: en oversikt over systematiske oversikter. Published vinter 2320. <https://www.fhi.no/publ/2020/tiltak-for-barn-og-unge-med-atferdsvansker-eller-som-har-begatt-kriminelle-/>

[Til referansen](#)

6. Bjørndal KEW, Bergan V. *Skape rom for folkehelse og livsmestring i skole og lærerutdanning*. (Bjørndal KEW, Bergan V, red.). Universitetsforlaget; 2020.

[Til referansen](#)

7. Chinn SJ. *Mathematics for dyslexics and dyscalculics : a teaching handbook* . Fourth edition. (Ashcroft JR, red.). John Wiley & Sons Inc; 2017:Kapittel 1–4 (74 sider).

https://bibsys-almaprimo.hosted.exlibrisgroup.com/permalink/f/ucso2h/BIBSYS_ILS71542323400002201

[Til referansen](#)

8. Dolean D., Melby-Lervåg M. Language skills, and not executive functions, predict the development of reading comprehension of early readers: evidence from an orthographically transparent language. *Reading and writing*. 2021;34:1419–1512.
doi:<https://doi.org/10.1007/s11145-020-10107-4>

[Til referansen](#)

9. Drugli MB. *Atferdsvansker hos barn : evidensbasert kunnskap og praksis*. [Rev. utg.]. Cappelen Damm akademisk; 2013.

[Til referansen](#)

10. Fallmyr Ø. *Følelshåndtering og relasjonsbygging i skolen : en emosjonsfokusert tilnærming*. 2. utgave. Universitetsforlaget; 2020.

[Til referansen](#)

11. Frost J. Språkstimulering i et literacy-perspektiv i overgangen barnehage-skole. *Spesialpedagogikk*. 2017;82(5):18–27 (9 sider).
<https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/06/27/Spesialpedagogikk%205%202017.pdf>

[Til referansen](#)

12. Hagen ÅMM. Barnehagen kan gjøre en forskjell for barn som strever med språk. <https://www.uv.uio.no/isp/om/aktuelt/aktuelle-saker/2019/barnehagen-kan-gj%C3%B8re-en-forskjell.html>

[Til referansen](#)

13. Hagtvet BE. *Den intensive leseopplæringen : dialog og mestring når lesingen har låst seg*. (Frost J, Refsahl V, red.). Cappelen Damm akademisk; 2015.

[Til referansen](#)

14. Hansen JE. Educational language practices and language development in Early Childhood Education and Care. *Doctoral thesis*. 2018;(123 sider).
<https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2712081>

[Til referansen](#)

15. Haugen NL. «Endelig friminutt?» - sosial inkludering av elever med autismespekterforstyrrelser. *Spesialpedagogikk*. 2019;(3).
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2020/endelig-friminutt--sosial-inkludering-av-elever-med-autismespekterforstyrrelser/>

[Til referansen](#)

16. Helsedirektoratet. ADHD. Nasjonal faglig retningslinje. Published 2018.
<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/adhd>

[Til referansen](#)

17. Heradstveit O. Tiltak i skolen for elever med tilknytningsvansker. Published vår 2021.
<https://www.hjelptilhjelp.no/Psykiske-problemer/tiltak-i-skolen-for-elever-med-tilknytningsvansker>

[Til referansen](#)

18. Johannessen CU. Fosterbarn med tilknytningsvansker - med fokus på behov for tilrettelagte tiltak i barnehagen. *Spesialpedagogikk*. 2011;6.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2011/fosterbarn-med-tilknytningsvansker---med-fokus-pa-behov-for-tilrettelagte-tiltak-i-barnehagen/>

[Til referansen](#)

19. Johannessen KN. *Fra uro til ro : utfordrende atferd og barns muligheter for læring*. 1. utgave. (Bakken AK, Perry BD, red.). Gyldendal; 2020.

[Til referansen](#)

20. Jordet AN. *Anerkjennelse i skolen : en forutsetning for læring*. 1. utgave. Cappelen Damm akademisk; 2020.

[Til referansen](#)

21. Juveli A. *Psykisk helse i skolen : forstå hvordan det er inni meg når jeg er ute av meg!* 1. utgave. (Peters N, red.). Pedlex; 2020.

[Til referansen](#)

22. Kaland N. Jenter og kvinner med høytfungerende autisme i ungdoms- og voksenalderen: Kognitive og sosiale problemer og kamuflering av autismen. *Spesialpedagogikk*. 2018(1). <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/jenter-og-kvinner->

med-hoytfungerende-autisme-i-ungdoms--og-voksenalderen-kognitive-og-sosiale-problemer-og-kamuflering-av-autismen/

[Til referansen](#)

23. Martinsen H. *Mennesker med autismspekterforstyrrelser (ASD) : utfordringer i tiltak og behandling*. (Martinsen H, red.). Gyldendal akademisk; 2016.

[Til referansen](#)

24. Norsk forening for kognitiv terapi. Angst og depresjon. <https://www.kognitiv.no/>

[Til referansen](#)

25. Nyléhn J. Arbeidsminnet er begrenset. Men hvorfor? *Spesialpedagogikk*. Published online 2015. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/arbeidsminnet-er-begrenset.-men-hvorfor/>

[Til referansen](#)

26. Ostad SA. *Strategier, strategiobservasjon og strategiopplæring : med fokus på elever med matematikkvansker*. 2. oppl. [i.e. rev.utg.]. Læreboka forl; 2013. <https://www.nb.no/search?q=oaiid:«oai:nb.bibsys.no:991323179904702202»&mediatype=bøker>

[Til referansen](#)

27. Regionalt fagmiljø for autisme A. *Regional retningslinje for utredning og diagnostisering av autismspekterforstyrrelse (ASF)*. Oslo Universitetssykehus; 2019. https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/regional-kompetansetjeneste-for-autisme-adhd-tourettes-syndrom-og-narkolepsi-helse-sorost/Documents/01025_Regional_retningslinje_ASF_A41.pdf

[Til referansen](#)

28. Rønhovde LI. *og noen går det trill rundt for! : om den unge hjernen og pedagogisk praksis*. 2. utgave. Gyldendal; 2020.

[Til referansen](#)

29. Rønhovde LI. *Kan de ikke bare ta seg sammen : om barn og unge med ADHD og Tourettes syndrom*. 3. utg. Gyldendal; 2018.

[Til referansen](#)

30. Solem C. *Praksis for utredning av spesifikke lese- og skrivevansker, matematikkvansker og språkvansker i Norge*. Dysleksi Norge; 2021.
https://dysleksinorge.no/wp-content/uploads/2021/03/Rapport_utredningspraksis_2021.pdf

[Til referansen](#)

31. Solem C. *FAGLIGE RETNINGSLINJER for kartlegging, utredning og oppfølging av elever med dysleksi*. Dysleksi Norge; 2017. <https://dysleksinorge.no/wp-content/uploads/2017/08/faglige-retningslinjer.pdf>

[Til referansen](#)

32. Solem C (red. . *FAGLIGE RETNINGSLINJER for kartlegging, utredning og oppfølging av elever med spesifikke matematikkvansker*. Dysleksi Norge; 2020.
<https://dysleksinorge.no/wp-content/uploads/2020/09/faglige-retningslinjer-smv.pdf>

[Til referansen](#)

33. Solheim OJ, Uppstad PH. Effectiveness of an early reading intervention in a semi-transparent orthography: A group randomised controlled trial. *Learning and instruction*. 2018;58:65–79. doi:<https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2018.05.004>

[Til referansen](#)

34. Statped. Språkvansker og begrepsavklaring. Published 1720.
<https://statped.no/laringsressurser/sprak-og-tale/sprakvansker-og-begrepsavklaring/>

[Til referansen](#)

35. Statped. Arbeidsprøven. Published 2620.
<https://www.statped.no/laringsressurser/sprak-og-tale/arbeidsproven/>

[Til referansen](#)

36. Utdanningsdirektoratet. Språk i barnehagen – mye mer enn bare prat.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/sprak-i-barnehagen--mye-mer-enn-bare-prat/3.-spraktilegnelse/sprakutvikling/>

[Til referansen](#)

37. Utdanningsdirektoratet. Veilederen Spesialpedagogisk hjelp.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialpedagogisk-hjelp/Spesialpedagogisk-hjelp/>

[Til referansen](#)

38. Valenta A. Aspekt ved tallforståelse. Published online 2015.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/aspekter-ved-tallforstaelse/>

[Til referansen](#)

39. Vartun M. Slik kan barnehagen hjelpe barn med autisme inn i leken. *Utdanningsforskning.no*. Published online 2019.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2019/slik-kan-barnehagen-hjelpe-barn-med-autisme-inn-i-leken/>

[Til referansen](#)

40. Vedvik M, Flaten K. Diagnostisering av ADHD – perspektivet bør utvidast. *Spesialpedagogikk*. 2020;(2). <https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/diagnostisering-av-adhd--perspektivet-bor-utvidast/>

[Til referansen](#)

41. Wittek L. *Pedagogikk : en grunnbok*. (Stray JH, Wittek L, red.). Cappelen Damm akademisk; 2014.

[Til referansen](#)

42. Øzerk MR. *Autisme og pedagogikk : en teoretisk og metodisk håndbok*. Utvidet 2. utgave. (Øzerk K, Øzerk MR, Søbstad R, red.). Cappelen Damm akademisk; 2020.

[Til referansen](#)

43. Aas ÅM. *Dysleksihåndboka for lærere*. Universitetsforlaget; 2021.

[Til referansen](#)

44. Aastrup S. Dynamisk kartleggingsprøve i matematikk (1.-5.trinn)/ (4.-10 trinn og elever i videregående skole). Published 2021.
<https://www.statped.no/laringsressurser/sammensatte-larevansker/dynamisk-kartleggingsprove-i-matematikk/>

[Til referansen](#)

Tillegglitteratur

[Til seksjonen](#)

45. Berge T. *Lykketyvene : hvordan overkomme depresjon*. (Repål A, red.). Aschehoug; 2005.

[Til referansen](#)

46. Berge T. *Trange rom og åpne plasser : hjelp til mestring av angst, panikk og fobier*. 4. rev.utg. Aschehoug; 2012.

[Til referansen](#)

47. Bishop DVM, Snowling MJ, Thompson PA, Greenhalgh T. CATALISE: A Multinational and Multidisciplinary Delphi Consensus Study. Identifying Language Impairments in Children. Schiller NO, red. *PloS one*. 2016;11(7):e0158753–e0158753. doi:10.1371/journal.pone.0158753

[Til referansen](#)

48. Bishop DV., Snowling MJ, Thompson PA, mfl. Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *Journal of child psychology and psychiatry*. 2017;58(10):1068–1080. doi:10.1111/jcpp.12721

[Til referansen](#)

49. Bru E, red. *Psykisk helse i skolen*. Universitetsforl; 2016.

[Til referansen](#)

50. *Å lykkes med lesing : tidlig innsats og tilpasset leseopplæring*. Gyldendal akademisk; 2014.

[Til referansen](#)

51. Helland T, Morken F. Dysleksi og fremmedspråk - Fremmedspråksenteret - Høgskolen i Østfold.
<https://www.fremmedspraksenteret.no/nor/fremmedspraksenteret/larings---ressurser/leseveiledning-i-engelsk/differentiated-learning/pupils-with-dyslexia&PHPSESSID=06sbfk6q6si44mo00cs0t5avn6>

[Til referansen](#)

52. Klaveness E, Karlsen L, Kverndokken K, red. *101 grep for å aktivisere elever i matematikk : matematikkdiraktikk i teori og praksis*. 1. utgave. Fagbokforlaget; 2019.

[Til referansen](#)

53. Lillejord S, Freyr T. *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole: En systematisk kunnskapsoversikt*. Kunnskapssenter for utdanning; 2015.

<https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/crDsipqXpLLDkozltSaCMrPmiubYkdg315jr8hMLBZgjQr3T4M.pdf>

[Til referansen](#)

54. Lund I. *Det stille atferdsproblemet : innagerende atferd i barnehage og skole*. Fagbokforl; 2012.

[Til referansen](#)

55. Lyngseth EJ. *Kartlegging av barns språk i tidlig alder*. 1. utgave. (Alterskjær KS, Andresen GH, Misvær N, Pettersen M, Vik NE, Zwart-Langner J van der, red.). Gyldendal; 2020.

[Til referansen](#)

56. Roli NG. *Psykisk helse i skolen - Læreres refleksjoner omkring deres arbeid med psykisk helse i skolen. En intervjustudie*. NTNU; 2020. <http://hdl.handle.net/11250/2729178>

[Til referansen](#)

57. Rolland T. Ny test kan fastslå dysleksi før barna begynner på skolen. Published vinter 2420. <https://forskning.no/barn-og-ungdom-dysleksi-partner/ny-test-kan-fastsla-dysleksi-for-barna-begynner-pa-skolen/1660686>

[Til referansen](#)

58. Schmidt MCS. Dyscalculia ≠ maths difficulties. An analysis of conflicting positions at a time that calls for inclusive practices. *European journal of special needs education*. 2016;31(3):407–421. doi:10.1080/08856257.2016.1163016

[Til referansen](#)

59. Tryggestad H. *Opplæring for elever med matematikkvansker*. Høgskolen i Oslo og

Akershus; 2014. <http://hdl.handle.net/10642/2175>

[Til referansen](#)

60. Øiestad G. *Selvfølelsen hos barn og unge*. Gyldendal; 2011.

[Til referansen](#)

61. Øzerk MR. *Autisme og pedagogikk : en teoretisk og metodisk håndbok*. Utvidet 2. utgave. (Øzerk K, Øzerk MR, Søbstad R, red.). Cappelen Damm akademisk; 2020.

[Til referansen](#)